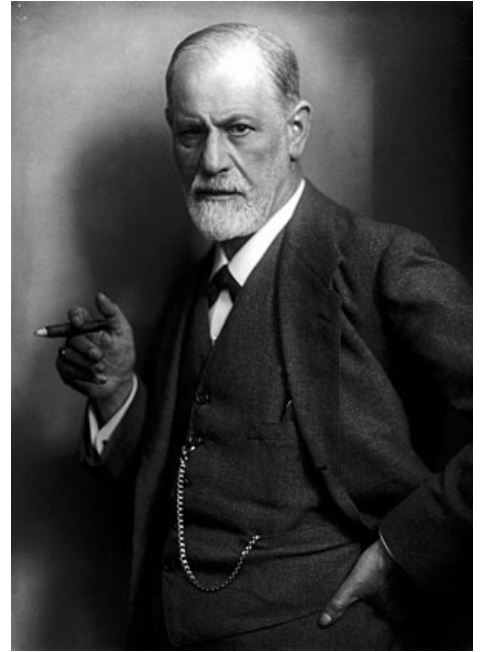

Psychologické a sociální teorie duševních chorob

Sigmund Freud

- zakladatel psychoanalýzy, vědecky strukturovaný systém pochopení duševních chorob
- dynamická síla osobnosti – psychosexuální energie = *libido*
- pregenitální infantilní sexualita – zaměřena autoeroticky
- vývoj od dětství – stadium orální, sadistickoanální, falické a puberta
- libido může ustrnout v určitém vývojovém stupni, fixace dává podklad perverzím
- potlačení libida – neurózy
- další struktury duševního života – *Id, Ego, Superego*
  - *neurosa* – konflikt Ego a Id
  - *psychotické poruchy* – poruchy vztahu Ego s okolím
- léčba přesunem zážitků z nevědomí do vědomí – *psychoanalýza* (ovlivnitelné jen omezeně)

Sigmund Freud

Carl Gustav Jung

- hledal souvislost mezi osobní zkušeností a existencí celého lidstva
- archetypy – umožňují nahlédnout nad individuálním osudem
- vznik schizofrenie – prožitek silného afektu, který se rovná spatření báje Medusy

Alfred Adler

- neurosa jako obrana člověka proti pocitu vlastní bezcennosti – *komplex méněcennosti*

H.S.Sullivan

- základ poruch je v poruše vztahů mezi lidmi

Kalifornská škola

- také se zabývá mezilidskou komunikací, teorie „dvojí vazby“ – vznik schizofrenie dán mezilidskou komunikací v rodině ("Rodiče mají vždycky pravdu, tatínka neposlouchej, protože lže")

Behaviorální psychoterapie

- studium procesu učení a chování
- neurotický pacient se buď nenaučil neadaptivnímu chování nebo mu správné vzorce chybí

Daseinsanalýza

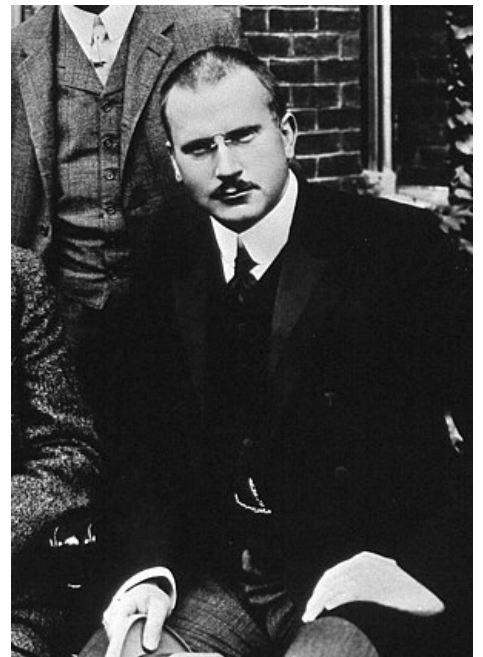
- z existenciální filosofie psychiatrů z Německa, zdůrazňuje *neopakovatelnost a jedinečnost lidského tvora*, terapeut se snaží vcítit do pacienta

Existenciální analýza

- zdůrazňuje *touhu po smyslu života*, při pochybách o smyslu existence vzniká frustrace, neurosy a deprese

Humanistická psychologie

- snaží se pochopit vnitřní zážitky jedince a naučit jej ovládat poznání
- osobní rozvoj je v chápání a projevování svých citů

Carl Gustav Jung

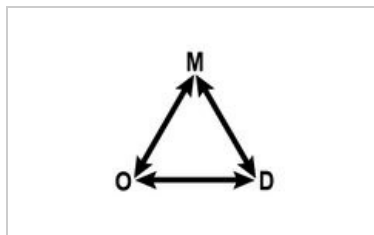
Alfred Adler

Teorie vycházející ze studia rodinné interakce

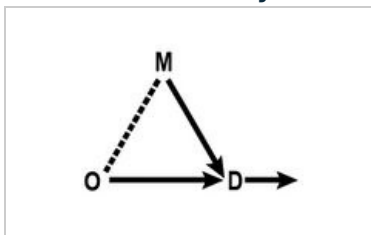
- rodina – malá skupina, která je specificky odlišná od jiných sociálních skupin
- základní interakce – matka-dítě
- nukleární rodina
- rovnováha, někdy za cenu „obětního beránka“ (scapegoat) – např. jedno dítě neustále zlobí, tak rodiče řeší jeho přestupky a ne neshody mezi sebou, to může hrát roli při vzniku schizofrenie

Nexální rodina

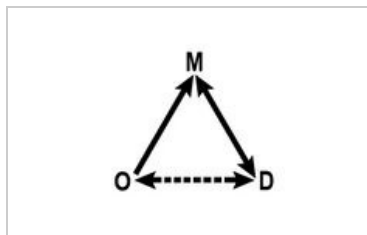
Příklady vztahů v rodině

Základní trojúhelník: Otec-Matka-Dítě. Vztahy mezi nimi probíhají volně, otevřeně, všemi směry

Odcizení manželských partnerů. Oba rodiče se citově upínají jen na dospívající dítě. Dítě začíná nadměrnou péčí rodičů pociťovat nepříjemně a odtahuje se.

Matka vytvořila silné citové pouto k malému dítěti. Otec stojí stranou. Snaží se navázat s dítětem vztah, ale zároveň na ně žárlí.

- uzavřená vůči světu a druhým
- ztráta autonomie jednotlivých členů, všichni se musí podřídít vnitřním pravidlům rodiny
- nedostatek individuální a rodinné perspektivy, potlačuje vývoj dětí
- Vývoj onemocnění v nexální rodině:
  1. fáze – dítě se rodí s obtížemi ve vyjadřování svých potřeb, rodinou nejsou rozpoznány, rodina dítě popisuje jako hodné, bezproblémové, ale vlastně ignoruje jeho potřeby
  2. fáze – dítě začne mít potřebu projevit své vlastní já, snaha uniknout kontrole rodiny, je hodnoceno jako „zlé“ dítě, rodina hledá vinu venku (kamarádi, škola...)
  3. fáze – jedinec odporující rodinným normám je označen za šíleného, rodina se zbavuje viny a hledá problém venku, bludný kruh

Zdravá rodina

- komunikace je přátelská, nedorozumění se neskrývají, diskutuje se
- uspokojuje citové potřeby členů, otevřená podnětům z okolí
- otec a matka – přirozená autorita, dítě má vlastní prostor
- citové odezvy stálé a jisté
- je jim jasné, že smysl života je v nich samých

Teorie duševních chorob vycházející ze sociální interakce

- duševní choroba má výraznější charakter sociálního stavu
- trojí zisk z psychického onemocnění (Freud)
  - primární – regulace úzkosti
  - sekundární – změny v sociální situaci, únik
  - terciální – prospěch pro okolí (možnost pečovat, litovat, zbavit se viny)
- status nemocného přináší
  - výhody – zproštění povinností, nemocný není zodpovědný za svůj stav
  - sankce – úsilí o dočasnost stavu, léčba
- *psychiatrické stigma* – buď jedinec vlivem pocitu hanby jedná tak, že ho okolí vnímá méněcenně, nebo ho znehodnocují ostatní a pacient se přizpůsobuje
- stereotyp duševně nemocného ve společnosti – násilný, útočný, zákeřný, nebezpečný...
- mnozí lidé se obávají psychiatrického vyšetřování a tají léčbu
- teorie *labelingu* – duševní choroba vzniká proto, že člověk je tak označen společností či rodinou
- teorie *antipsychiatrie*

Odkazy

Reference

- BENEŠ, Jiří. *Studijní materiály* [online]. [cit. 2010]. <<http://jirben.wz.cz>>.